

แนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร

Guideline for Promoting Student Identity in Metropolitan

วันที่รับบทความ: 18 ตุลาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 31 ตุลาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ: 4 พฤศจิกายน 2567

ปานสิริ เสาวดี^{1*}

วรวุฒิ เฟื่องพันธ์²

สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพ และหาแนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครเพื่อการเป็นพลเมืองในมหานครสำหรับทุกคน เป็นการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR และเทคนิคการสนทนากลุ่ม โดยผู้ให้ข้อมูลการวิจัยอนาคต คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพ และสวัสดิการ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการสังคมและวัฒนธรรม รวม 20 คน ผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมสนทนากลุ่ม คือ ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. อนาคตภาพอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครเพื่อการเป็นพลเมืองในมหานครสำหรับทุกคน ควรจัดการศึกษา 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร 3) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี และ 5) ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม 2 แนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครมี 4 แนวทาง ได้แก่ 1) ส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม 2) ส่งเสริมผู้เรียนให้มีสมรรถนะด้านภาษาเพื่อการสื่อสารในมหานคร 3) ส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพ และการเป็นผู้ประกอบการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ 4) ส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการดำรงชีวิตเป็นพลเมืองดี มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม อัตลักษณ์ผู้เรียน มหานครสำหรับทุกคน

¹ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

* ผู้ประสานงานหลัก email: pansiri_sao@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
email: worawut@go.buu.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
email: kosajyaw@buu.ac.th

Guideline for Promoting Student Identity in Metropolitan

Received: October 18, 2024

Revised: October 31, 2024

Accepted: November 4, 2024

Pansiri Saowadee ^{1*}

Worawut Phengphan ²

Suwichai Kosaiyawat ³

Abstract

This research aimed to explore the scenario and guidelines for promoting student identity in the metropolis for citizenship in a city for all. It employed a future research approach using the EDFR technique and Focus Group Discussions. The data sources for the future research were experts with knowledge and experience in working within the Bangkok Metropolitan Administration, selected through purposive sampling. These experts were divided into four groups: 1) those involved with the elderly, people with disabilities, and disadvantaged groups, 2) those involved with career development and welfare, 3) those involved with education management, and 4) those involved with society and culture, totaling twenty participants. The experts engaged in the Focus Group Discussions were selected from experience in managing education within schools under the Bangkok Metropolitan Administration, amounting to seven participants. The research results revealed that: 1) the future vision of student identity in the metropolis for citizenship in a city for all should focus on five key areas of educational management: 1) academic planning, 2) curriculum management, 3) learning management, 4) media, innovation and technology development, and 5) community participation, 2) guideline for promoting learner identity in the metropolis included four approaches: 1) promoting students' skills in innovation creation, 2) promoting students' linguistic competencies for communication within the metropolis, 3) promoting students' vocational skills and entrepreneurship to improve their quality of life, and 4) promoting students' life skills to become responsible citizens who took pride in Thai identity.

Keywords: guideline for promoting, student identity, metropolitan citizenship for all

¹ Doctoral student, Department of Education and Social Development, Faculty of Education, Burapha University

* Corresponding author email: pansiri_sao@hotmail.com

² Asst Prof Dr., Department of Education and Social Development, Faculty of Education, Burapha University
email: worawut@go.buu.ac.th

³ Assoc Prof Dr., Department of Education and Social Development, Faculty of Education, Burapha University
email: kosajyaw@buu.ac.th

บทนำ

กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีระเบียบการปกครองตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครถือเป็นภารกิจสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนในพื้นที่ ซึ่งนโยบายหลักของกรุงเทพมหานครตลอดมาได้ให้ความสำคัญ และตระหนักถึงความจำเป็นของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพทั้งองค์ความรู้ และมีทักษะในการดำรงชีวิต โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของเยาวชนและการศึกษา ดังปรากฏในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ฉบับปรับปรุง ที่กำหนดวิสัยทัศน์ให้กรุงเทพฯก้าวสู่การเป็น “มหานครแห่งเอเชีย” (Bangkok: Vibrant of Asia) ประกอบไปด้วยการพัฒนา 7 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) มหานครปลอดภัย: การสร้างเมืองปลอดภัยและยั่งยืนต่อวิกฤตการณ์ 2) มหานครสีเขียว: การพัฒนาสิ่งแวดล้อมยั่งยืน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 3) มหานครสำหรับทุกคน: การลดความเหลื่อมล้ำด้วยการบริหารเมืองรูปแบบอารยะสำหรับทุกคน 4) มหานครกระชับ: การเชื่อมโยงเมืองที่มีความคล่องตัว และระบบบริการสาธารณะแบบบูรณาการ 5) มหานครประชาธิปไตย: ส่งเสริมการสร้างเมืองประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม 6) มหานครแห่งเศรษฐกิจและการเรียนรู้: การต่อยอดความเป็นเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการเรียนรู้ และ 7) การบริหารจัดการเมืองมหานคร: การสร้างความเป็นมืออาชีพในการบริหารจัดการมหานคร ซึ่งยุทธศาสตร์ทั้ง 7 จะส่งผลให้กรุงเทพมหานครเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคอาเซียนในฐานะที่เป็นเมืองที่มีความปลอดภัย สวยงาม สะดวกสบาย น่าอยู่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันยังคงไว้นิยามของวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และสัญลักษณ์ของการเป็นเมืองหลวง (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2564, หน้า 7)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาคุณภาพการศึกษาภายใต้การจัดการศึกษาในบริบทของกรุงเทพมหานคร ซึ่งปรากฏข้อมูลจากผลการประเมิน และทบทวนตัวชี้วัดด้านการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานครฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) พบว่า การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครยังมีข้อจำกัด และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร อาทิ ปัญหาคะแนนการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA) ของนักเรียนที่มีระดับต่ำ ปัญหาความเท่าเทียม และความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงระบบการศึกษา ปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของนักเรียนภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนความต่อเนื่องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ดังนั้น การพัฒนาระบบการศึกษาของกรุงเทพมหานครจึงจำเป็นต้องมีทิศทางที่เชื่อมโยงไปสู่การผลิตบุคลากรที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีศักยภาพ ได้รับการบริการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐานอย่าง เท่าเทียม สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ มีระบบการศึกษาที่ตอบสนองและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัต ภายใต้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลเพื่อการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาคุณลักษณะและอัตลักษณ์ของผู้เรียนที่เหมาะสม

กับบริบทของกรุงเทพมหานคร ภายใต้วิสัยทัศน์ “จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาสู่
อัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครที่พร้อมด้วยคุณธรรม”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอนาคตภาพอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อ
การเป็นพลเมืองในมหานครสำหรับทุกคน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครในอนาคตของโรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานคร เพื่อการเป็นพลเมืองในมหานครสำหรับทุกคน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures
Research) และเทคนิคการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาอนาคตภาพอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพ
มหานคร เพื่อการเป็นพลเมืองในมหานครสำหรับทุกคน แบ่งการดำเนินการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ
ระยะที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์เอกสารเพื่อกำหนดแนวคิดด้านการจัดการศึกษาที่เชื่อมโยงไปสู่แนวโน้มการ
เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่ออัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร **ระยะที่ 2** การดำเนินการวิจัย
อนาคตแบบ EDFR แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การทำ EDFR รอบที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่ม
ผู้เชี่ยวชาญ โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured Interview) ลักษณะการสัมภาษณ์
เป็นแบบเปิดและไม่ชี้แนะ (non-directive open ended) โดยมุ่งเน้นอนาคตภาพที่คาดว่าจะมีโอกาสจะ
เกิดขึ้นจริง (most probably) ร่วมกับเทคนิค cumulative summarize คือ การทวนถามในการสรุป
ประเด็นเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แก้ไขเพิ่มเติมในสิ่งที่ให้สัมภาษณ์เพื่อความสมบูรณ์ของคำตอบ
กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส
กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพและสวัสดิการ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง
สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งหมด 20 คน ขั้นที่ 2 การทำ EDFR รอบที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
รอบที่ 1 มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา จัดทำเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (rating scale) เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หา
ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อคำถาม ขั้นที่ 3 การทำ EDFR รอบที่ 3
เก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละกลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม โดยใช้แบบสอบถามฉบับเดียวกับ EDFR รอบที่ 2
ที่มีการระบุค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อคำถามที่ได้จากการ
วิเคราะห์การทำ EDFR รอบที่ 2 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนทราบดีความคิดเห็นของตนเองและกลุ่ม เพื่อ
ยืนยันคำตอบเดิมหรืออาจเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการทำ EDFR รอบที่ 3
มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อคำถามใหม่ เพื่อ
วิเคราะห์และแปลผลการวิจัย และขั้นที่ 4 การเขียนภาพอนาคต สรุปเป็นอนาคตภาพอัตลักษณ์ผู้เรียน
แห่งมหานคร เพื่อการเป็นพลเมืองในมหานครสำหรับทุกคน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป หาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร โดยการหาแนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครในอนาคตโดยวิธีการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) กำหนดผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และการวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม โดยวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (method triangulation) ด้วยการสังเกต การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การตีความและการซักถาม

สรุปผลการวิจัย

1. อนาคตภาพอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อการเป็นพลเมืองในมหานครสำหรับทุกคน จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอนาคตภาพอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร เพื่อการเป็นพลเมืองในมหานครสำหรับทุกคน จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร 3) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และ 5) ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม โดยเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนงานวิชาการ ประกอบด้วย 18 ตัวแปร 1) ผู้บริหารและคณะครูประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับนโยบาย จุดเน้นของสถานศึกษา 2) ผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน 3) มีการประกาศนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อเป็นทิศทางในการปฏิบัติงานไปสู่ความสำเร็จ 4) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานและแนวทางการปฏิบัติงาน 5) มีการกำหนดเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว ขั้นตอนการดำเนินงาน การตรวจสอบและประเมินผล 6) มีการจัดทำแผนปฏิบัติงาน และคู่มือปฏิบัติงานฝ่ายวิชาการ 7) มีการวางแผนเพื่อพัฒนางานวิชาการที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ 8) มีการวางแผนเพื่อตรวจสอบทบทวนหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม 9) มีการวางแผนพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ 10) มีการวางแผนนำนวัตกรรม เทคโนโลยีและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกกลุ่มให้เข้าถึงได้ 11) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานวิชาการ 12) วางแผนบูรณาการกลุ่มสาระวิชาหรือ

จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 13) วางแผนสอดแทรกความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม 14) วางแผนออกแบบจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง 15) วางแผนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ 16) วางแผนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษา 17) วางแผนวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและมีทักษะการดำรงชีวิต เป็นพลเมืองดี มีความภูมิใจในความเป็นไทย และ 18) วางแผนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

1.2 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย 20 ตัวแปร 1) มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 2) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร 3) มีการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม 4) ปรับหลักสูตรที่ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพตามระดับความรู้ความเข้าใจ 5) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย 6) พัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมสมรรถนะด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร 7) จัดหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น มีทักษะในการดำรงชีวิต เป็นพลเมืองดีมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย 8) จัดหลักสูตรให้มีการบูรณาการทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ 9) จัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคล และใช้การประเมินที่หลากหลาย 10) จัดหลักสูตรที่สร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่ไม่จำกัดการเรียนรู้เฉพาะในห้องเรียน 11) จัดหลักสูตรที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไปในอนาคต 12) พัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมจิตสาธารณะ 13) พัฒนาหลักสูตรสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 14) พัฒนาหลักสูตรให้มีความทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล 15) พัฒนาหลักสูตรที่มีการเชื่อมโยงเนื้อหาชีวิตจริงนอกห้องเรียน 16) พัฒนาหลักสูตรที่สามารถนำไปสอนแบบผสมผสานหรือแบบออนไลน์ ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ในการเรียนรู้ 17) จัดหลักสูตรที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมควบคู่ไปกับองค์ความรู้ 18) จัดหลักสูตรที่ส่งเสริมการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และความฉลาดทางดิจิทัล (DQ) 19) ทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรเป็นประจำทุกปี และ 20) มีการประเมินการใช้หลักสูตรจากครู ผู้ปกครองและนักเรียน

1.3 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 21 ตัวแปร 1) การบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา 2) จัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน 3) จัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ 4) จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศตั้งแต่ระดับปฐมวัย 5) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 6) เพิ่มทางเลือกสำหรับผู้เรียนที่ต้องการสร้างเสริมทักษะอาชีพและทักษะการดำรงชีวิตในสังคม 7) จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะ Coding ให้สามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานได้ 8) จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ 9) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน 10) จัดการเรียนรู้โดยครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถตรงกับสาขาวิชาที่สอน 11) จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย วัดและประเมินผลตามความแตกต่างระหว่างบุคคล 12) จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล

13) จัดรูปแบบการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าและเข้าถึงข้อมูลได้ด้วยตนเอง 14) จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี และภาคภูมิใจในความเป็นไทย 15) จัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกและร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 16) จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ 17) จัดการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายสังคมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อโอกาสในการเรียนรู้ 18) จัดการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเวลา สถานที่และค่าใช้จ่ายโดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงเรียนรู้ 19) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 20) ร่วมมือกับสถาบันหรือหน่วยงานภายนอกในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และ 21) ประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนเพื่อร่วมกันจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามศักยภาพ

1.4 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 13 ตัวแปร 1) ประชุมเพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 2) จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 3) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 4) ส่งเสริมการพัฒนาสื่อรูปแบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน 5) ติดตามการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ 6) พัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การใช้สื่อเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว 7) พัฒนาเว็บเพจของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในรูปแบบออนไลน์ 8) มีการกำกับดูแลเพื่อให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อ และจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ 9) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อและนวัตกรรม 10) พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนรู้ให้เข้าถึงง่าย ใช้งานได้สะดวก 11) พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีผ่านทางแอปพลิเคชัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง 12) ส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทางดิจิทัล และ 13) พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน

1.5 ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 12 ตัวแปร 1) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา 2) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา 3) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ 4) สร้างความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ 5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งครอบครัว ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐและเอกชน 6) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 7) ประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชนและสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน และความต้องการของตลาดในอนาคต 8) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เกิดกับผู้เรียน 9) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 10) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม 11) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และ 12) ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้เป็นแหล่งวิทยากรกับผู้เรียน

2. แนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครในอนาคตของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร เพื่อการเป็นพลเมืองในมหานครสำหรับทุกคน จากประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำมาสะท้อนเป็นแนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนเป็นรายด้านได้ ดังนี้

2.1 การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม มีแนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครในอนาคตด้านการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) สนับสนุนให้ทุกโรงเรียนมีห้องคอมพิวเตอร์มีระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตครอบคลุมพื้นที่ในโรงเรียน เพื่อให้สามารถเชื่อมสัญญาณกับอุปกรณ์สื่อสารอื่น ๆ ในการสืบค้นข้อมูล 2) พัฒนาคู่มือให้สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ท้าทายความคิดและความสนใจของผู้เรียน โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามตามวิธีการ PBL และ 5W, 1H เพื่อกระตุ้นความคิด 3) ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะการเป็นนวัตกรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างสร้างสรรค์ ชี้แนะวิธีการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนผ่านกิจกรรม Coding พร้อมทั้งสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนรู้เท่าทันและเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้องเหมาะสม 5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน โครงการหรือนวัตกรรม มีการนำเสนอนวัตกรรมของตนเองผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และ 6) การสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานอื่นในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

2.2 การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านภาษาเพื่อการสื่อสารในมหานคร มีแนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครในอนาคตด้านการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศตั้งแต่ชั้นปฐมวัย พัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่านและเขียนให้ เป็นไปตามระดับมาตรฐานสากล 2) ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมทักษะทางภาษาต่างประเทศ 3) จัดครูเจ้าของภาษาให้เพียงพอกับปริมาณนักเรียน เพิ่มจำนวนชั่วโมงเรียน พิจารณาให้ใช้ภาษาอังกฤษในรายวิชาอื่น ๆ ตามความพร้อมของแต่ละโรงเรียน 3) กำหนดให้สถานศึกษามีหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศและภาษา Coding มีการประเมินหลักสูตร มีการวัดและประเมินความสามารถด้านภาษาต่างประเทศด้วยข้อสอบกลาง 4) จัดให้มีสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรม วัสดุ อุปกรณ์การเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเพียงพอ และ 5) ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสอนเสริมภาษาอังกฤษที่บ้าน และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างเป็นรูปธรรม

2.3 การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะอาชีพ และการเป็นผู้ประกอบการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มีแนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครในอนาคตด้านการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน จัดทำคู่มือการส่งเสริมทักษะชีวิต และอาชีพของนักเรียน 2) ให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรบูรณาการทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการในรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม การเสริมทักษะอาชีพในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) กำหนดกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตรที่มีความหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนที่มีต่อทักษะอาชีพ 4) ส่งเสริมทักษะอาชีพ และการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และ 5) เปิดรับความร่วมมือจากทุกภาค

ส่วนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความถนัดของผู้เรียนภายใต้แนวคิดโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ (open education) และห้องเรียนวันเสาร์ (saturday classroom)

2.4 การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะดำรงชีวิต เป็นพลเมืองที่มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีแนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครในอนาคตด้านการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม ความเป็นประชาธิปไตย 2) สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตามสถานภาพบทบาท มีค่านิยมที่ดีงาม 3) จัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริง เพื่อให้รู้สึกรักและหวงแหนท้องถิ่น มีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนาชุมชน และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน 4) ส่งเสริมกิจกรรมและให้ความรู้แก่ครอบครัว/พ่อแม่ผู้ปกครอง ให้เป็นครอบครัวที่จะเป็นผู้สร้างเยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองที่ดี และ 5) สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เข้ารับการอบรม ฝึกปฏิบัติ หรือร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภายนอกหรือให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะดำรงชีวิต เป็นพลเมืองที่มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบว่า อนาคตภาพและแนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร เพื่อการเป็นพลเมืองในมหานครสำหรับทุกคน ประกอบด้วยแนวคิดการจัดการศึกษา 5 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร 3) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และ 5) ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม การจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครจึงเป็นภารกิจสำคัญเพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพทั้งองค์ความรู้ มีคุณธรรมและมีอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร ได้แก่ การมีทักษะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม การมีสมรรถนะด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร การมีทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การมีทักษะการดำรงชีวิตเป็นพลเมืองดี มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย จากผลการวิจัยสามารถ อภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนงานวิชาการ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ทั้งนี้เนื่องจากการวางแผนงานวิชาการเป็นการเตรียมการล่วงหน้าเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดทำสื่อ ฯลฯ ดังนั้น การวางแผนงานวิชาการที่เหมาะสมจะช่วยให้สถานศึกษามองเห็นถึงปัญหาต่าง ๆ และทำให้การวางแผนงานวิชาการมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ อัจฉริยา บุญมาสืบ อัจฉริยา บุญมาสืบ และยศวีร์ สายฟ้า (2558) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านวิชาการ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการวางแผนงานวิชาการโดยร่วมคิดวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หรือหลักสูตรท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการกำหนดหรือวางแผนการจัดการศึกษา เช่น รูปแบบการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมหรือโครงการที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้งในโรงเรียน เช่น เลือกประธานหรือคณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกของสมาคมผู้ปกครองหรือเครือข่ายผู้ปกครอง สอดคล้องกับ จินดา สรรพประสิทธิ์

(2563) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า ควรจัดประชุมวางแผนเพื่อพัฒนาหลักสูตร แนวทางการออกแบบกระบวนการเรียนการสอน ออกแบบวิธีการประเมินและเครื่องมือในการประเมิน จากการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครองและนักเรียน อบรมครูในการออกแบบกระบวนการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล ผู้เรียนและครูร่วมกันออกแบบจัดทำแผนการจัดการจัดการกระบวนการเรียนการสอน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและกำหนดเป้าหมายการวางแผนงานวิชาการให้เกิดความชัดเจน

2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรเปรียบเสมือนแม่บทในการจัดการเรียนการสอนและเป็นแนวทางสำคัญในการบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษา สอดคล้องกับ วลีรัตน์ ฉิมน้อย (2562) ที่ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดคุณลักษณะพลเมืองคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ชัดเจน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการเรียนรู้ได้ทุกที่ แม้อยู่ในพื้นที่ที่ไกลสุดของโลก ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น จัดทำหลักสูตรที่เสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ จินดา สรรพประสิทธิ์ (2563) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต พบว่า คณะครู ผู้ปกครองและผู้เรียนร่วมกันจัดทำหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นตามศักยภาพของแต่ละคนและสามารถปรับใช้ได้ในทุกระดับชั้นและทุกวิชาโดยผสมผสานแนวคิดทางการศึกษามาปรับใช้อย่างเหมาะสม จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรเพื่อให้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายและสามารถนำหลักสูตรเพื่อพัฒนาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการประเมินการใช้หลักสูตรก่อนนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน ทดลองใช้หลักสูตรและนำผลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีมาตรฐาน และสอดคล้องกับ ปัญจวิทย์ ศุภรานนท์ (2566) ที่ทำการวิจัยเรื่องอนาคตภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2566-2575) พบว่า อนาคตภาพหลักสูตรควรมีความสอดคล้องเชื่อมโยงสภาพชีวิตจริงจากความรู้สู่เจตคติ พัฒนาคุณภาพพอเพียงให้เป็นไปตามมาตรฐานของความเป็นพลเมืองไทย พลโลก ก้าวสู่ความเป็นสากล หลักสูตรมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยการเรียนรู้จากการกระทำที่สอดคล้องกับชีวิตจริง หลักสูตรมีการบูรณาการพัฒนานักเรียนสู่สังคมโดย Civic Education เป็นเครื่องมือและนักเรียนเป็นศูนย์กลางที่จะพัฒนาตนเอง หลักสูตรที่มุ่งทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนการทัศน์ ให้แนวคิดทางการศึกษาในกระแสโลกาภิวัตน์ และมีทักษะการเปลี่ยนแปลงที่ประยุกต์สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณีไทย

3. ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันการจัดการเรียนรู้กำลังก้าวเข้าสู่โลกอนาคตที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา สอดคล้องกับ กษิณภูมิ มีพรหม (2562) ที่ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ตามแนวคิดพหุปัญญาและอาชีพในอนาคต พบว่า การจัดการเรียนการสอนจะต้องผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก

สะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และสอดคล้องกับ จินดา สรรพประสิทธิ์ (2563) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต พบว่า การจัดการเรียนการสอนควรกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนการสอนตามความถนัดหรือความสนใจ ให้ผู้เรียนวิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของตนเองโดยได้รับการสนับสนุนจากครูและผู้ปกครอง มีการจัดนิทรรศการนำเสนอผลงานเพื่อแสดงศักยภาพของผู้เรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และสอดคล้องกับ วชิรวิทย์ สุราสา และเอกราช โฆษิตพิมานเวช (2566) ได้ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพการบริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 บนวิถีแห่งการเปลี่ยนแปลง พบว่า การจัดการเรียนรู้ควรเน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเน้นความรู้ที่ให้แก่ผู้เรียน ครูผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ไปสู่ทักษะที่จำเป็นต่อชีวิต ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากผู้ให้ความรู้ไปเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมให้เกิดองค์ความรู้หรือสอนให้น้อยลง ให้นักเรียนเรียนรู้ให้มาก (teach less , learn/ more) นอกจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียนแล้ว การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกห้องเรียนเพื่อเพิ่มทักษะที่จำเป็นตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาก็ต้องมีเช่นเดียวกัน

4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ทั้งนี้เนื่องจากการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งที่เกิดจากการประดิษฐ์ สร้าง หรือพัฒนา เป็นสิ่งที่ช่วยให้การจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับ ธัชชัย ภัทรมานิต และนันทรัตน์ เจริญกุล (2560) ที่ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี มีดังนี้ 1) ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือจัดให้มีศูนย์สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศประจำโรงเรียน 2) ควรมีการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อของครูในแต่ละภาคการศึกษาผ่านทางกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยพิจารณาจากความคุ้มค่าและความเหมาะสม 3) ควรสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตสื่อและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ตรงกับความรู้ความเข้าใจในบทเรียนและนำไปปฏิบัติได้จริง 4) ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของครูในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ศุภวิทย์ บุญรัตน์ และวันทนา อมตาริยกุล (2565) ที่ทำการวิจัยเรื่อง อนาคตภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีในทศวรรษหน้า พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ควรส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ได้คุณภาพ มีการติดตามผลการใช้และปรับปรุงพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพของสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และสอดคล้องกับ ปัญจรัศม์ ศุภรานนท์ (2566) ที่ทำการวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2566-2567) พบว่า อนาคตภาพการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ควรมีการจัดมุมการเรียนรู้

รูปแบบใหม่และการจัดทำพื้นที่นักประดิษฐ์ (makerspace) มีการสร้างนวัตกรรมแพลตฟอร์มการเรียนรู้ อัจฉริยะและเชื่อมโยงแพลตฟอร์ม มีการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและการใช้แอปพลิเคชัน อัจฉริยะเพื่อให้ครูและนักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้พัฒนาการเรียนรู้ได้ตามความต้องการอย่างเต็ม ตามศักยภาพและเท่าเทียมกัน

5. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ทั้งนี้เนื่องจากการที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการร่วมประชุมวางแผนร่วมกับโรงเรียน ในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา ในบทบาทของ คณะกรรมการสถานศึกษา สมาคม หรือเครือข่ายผู้ประกอบการ การเป็นวิทยากรหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ให้ความรู้แก่ผู้เรียน สร้างความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ เช่น ศูนย์ การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ การสนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ การส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อ พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนยุคดิจิทัล การตรวจสอบและประเมินผลการจัด การศึกษาของสถานศึกษา และเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จะก่อให้เกิด ประโยชน์ทั้งต่อโรงเรียนและชุมชน อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมตลอดจนประเทศชาติ สอดคล้องกับ อัจฉริยา บุญมาสีบ และยศวีร์ สายฟ้า (2560) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองด้านวิชาการในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครอง สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับโรงเรียนโดยเข้าประชุมผู้ปกครอง สนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรม ที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น วันสำคัญทางศาสนา งานนิทรรศการวิชาการ กิจกรรมแนะแนว มีส่วนร่วมในการ จัดการเรียนการสอน เช่น เป็นวิทยากรพิเศษ เป็นผู้ช่วยครู สนับสนุนให้โรงเรียนใช้ทรัพยากร หรือแหล่ง เรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นสื่อการเรียนการสอน ร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียนและปรับปรุง สภาพแวดล้อมเพื่อความสะอาด สวยงามและปลอดภัย ร่วมจัดหาทุนการศึกษาหรือบริจาคเงิน สิ่งของแก่ โรงเรียน สอดคล้องกับ คชาทูธ บุญรัตน์ และวันทนา อมตาริยกุล (2565) ที่ทำการวิจัยเรื่อง อนาคตภาพ ของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาค อดรธานีในทศวรรษหน้า พบว่า ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม โดยการสร้างเครือข่ายทางวิชาการกับชุมชน และองค์กรอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางวิชาการที่สามารถนำมาใช้ในสถานศึกษา และการใช้ เทคโนโลยีช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชนและ สังคมภายนอก สอดคล้องกับ ปัญจรัศม์ ศุภรานนท์ (2566) ที่ทำการวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการ จัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2566-2567) พบว่า อนาคตภาพการ มีส่วนร่วมควรจะมีการเสริมสร้างพลังทางสังคมในการส่งเสริมการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทักษะอาชีพ ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ มีการสร้างเครือข่ายบูรณาการความร่วมมือโดยการประสาน ส่งเสริมบทบาท การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชน มีการจัดกิจกรรม สร้างความร่วมมือเพื่อสร้างโรงเรียนดีของชุมชน มีการระดมสรรพกำลังเพื่อร่วมคิดร่วมทำ ร่วมหาและ ร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน

ทั้งนี้ อนาคตภาพและแนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร เพื่อการเป็นพลเมือง
ในมหานครสำหรับทุกคน จะเกิดประสิทธิภาพจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาตามองค์ประกอบ
5 ด้าน และแนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครดังที่กล่าวมา เพื่อให้กรุงเทพมหานครได้
พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทของสังคม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี
ความเป็นพลเมืองแห่งมหานคร สร้างเยาวชนที่มีคุณภาพให้กับกรุงเทพมหานครและประเทศไทยใน
ปัจจุบันและอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. สถานศึกษาควรเพิ่มจุดเน้นในเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อการอยู่ร่วมกันในมหานครสำหรับ
ทุกคน ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ปรับตัวยอมรับการเปลี่ยนแปลง และมีความสุขในการดำรงชีวิตภายใต้
สังคมพหุวัฒนธรรม สังคมผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส
2. ผู้บริหาร คณะครู และผู้เกี่ยวข้องควรมีการกำหนด Road Map ในการดำเนินงานในแต่ละ
ด้านเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครในอนาคต ทั้งนี้ การร่วมมือหรือ
การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น ๆ และการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนโครงการ และกิจกรรม
อย่างเพียงพอจะทำให้เกิดการผลักดันในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
3. สถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างหลากหลาย
รวมทั้งจัดกระบวนการเรียนการสอนเชิงรุก โดยนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาช่วยยกระดับการจัด
การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครในอนาคตได้อย่างรอบด้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลกระทบการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครของโรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานคร เพื่อการเป็นพลเมืองในมหานครสำหรับทุกคน
2. ควรมีการศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร
ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาบทบาทของชุมชนและเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัด
 การศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนและสังคมที่เปลี่ยนแปลง

รายการอ้างอิง

- กษิฏิกัญญ์ มีพรหม. (2562). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ตามแนวคิดพหุ
ปัญญาและอาชีพในอนาคต [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. CU.
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/9312/>
- ศทาวุธ บุญรัตน์ และวันทนา อมตาริยกุล. (2565). อนาคตภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ในทศวรรษหน้า. **วารสาร
ปัญญาปณิธาน**, 7(2), หน้า 201-214.
- จินดา สรรพประสิทธิ์. (2563). การพัฒนานวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิด
ทักษะภาวะผู้นำในอนาคต. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. CU.
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/4401/>
- ธัชชัย ภัทรมานิต และนันทรัตน์ เจริญกุล. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียน
มัธยมศึกษาประจำจังหวัดสมุทรปราการ. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**, 12(2), หน้า 445-
462.
- ปัญญาจรัสม์ ศุภรานนท์. (2566). อนาคตภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในทศวรรษ
หน้า (พ.ศ. 2566-2567). **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ**, 24(2), หน้า 115-
130.
- วชิรวิทย์ สุราสา และเอกราช โฆษิตพิमानเวช. (2566). อนาคตภาพการบริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21
บนวิถีแห่งการเปลี่ยนแปลง. **วารสารมณีเชษฐาราม วัตจอมมณี**, 6(5), หน้า 657-672.
- วลีรัตน์ ฉิมน้อย. (2562). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตาม
แนวคิดคุณลักษณะพลเมืองคุณภาพในศตวรรษที่ 21 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. CU. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/9323/>
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร. (2564). **แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี
(พ.ศ. 2561-2580) ฉบับปรับปรุง**. สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร.
- อัจฉริยา บุญมาสืบ และยศวีร์ สายฟ้า. (2560). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านวิชาการใน
โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**,
12(1), หน้า 582-595. [https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/
view/234570](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/234570)